بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/HC-JC/04
- މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- މައްސަލަ ރައްދުވި ފަރާތް: މުޙައްމަދު ނިޔާޒް، ރެއްކޯސް / ކ. ތުޅުސްދޫ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 20 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1443 / 26 އޮކްޓޫބަރު 2021

ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ތާރީޚް: 10 ސަފަރު 1439

26 ފެބްރުއަރީ 2018

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 595/Cr-C/2014
- [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
- [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible].
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 18 އޮގަސްޓް 2014
- ނިމުނު ތާރީޚް: 27 ނޮވެމްބަރު 2014

[illegible]

- ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާގެ ނައުބު. (މި ބަދަލަށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް އާއި ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު ވަނީ ޝާމިލުކޮށްފައެވެ.)

ވާޤިޢާ

1. މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ދަޢުވާ ކުރެވުނު ފަރާތަކީ ސ. ހިތަދޫ / [illegible]، މުޙައްމަދު ނާޒިމް (އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު A067537) އެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް

2. މުޙައްމަދު ނާޒިމަކީ މާލޭގައި އުފަންވި، މާލޭގައި ދިރިއުޅެމުންދިޔަ މީހެކެވެ. ނަމަވެސް މި މައްސަލާގައި ބަޔާންކުރާ ދަޢުވާގެ ހާދިސާ ހިނގި އަހަރު ކުރީގައިވާ 2014 ވަނަ އަހަރުގެ [illegible] 18 ވަނަދުވަހު އަހަރު ދުވަސް ކުރިން ފެށިގެން ސ. ހިތަދޫއަށް ދިރިއުޅުން ބަދަލުކުރިއެވެ. އަދި، މުޙައްމަދު ނާޒިމްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މުޙައްމަދު ނާޒިމް ހިތަދޫގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް އުޅެއެވެ.

3. މުޙައްމަދު ނާޒިމަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގެނެވި، އަދި ބައެއް މައްސަލަތަކުގައި ކުށް ސާބިތުވެ ޙުކުމްތަކެއް އިންފާޒުކޮށްފައިވާ މީހެކެވެ. ނަމަވެސް މުޙައްމަދު ނާޒިމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ހާދިސާ ހިނގި ދުވަހުގެ 07 ދުވަސް [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

4. މުޙައްމަދު ނިޔާޒު ބަންދުކުރުން އޮންނަ އުޅުން އިސްތިރާކުން ޕޮލިސްޓޭޝަނުގައި އަޅުއްވާފައިވާކަން، 2014 ވަނަ އަހަރު މަދުއްރާ ތަރުގައި މުޙައްމަދު ނިޔާޒު އޮންނަ މަންމައާއެކު، އަލިހުރީ ގޭ ކުރިމަތިން ކަނަލު ގޮތަކަށް އޮންނަ ހުސްޖާގައި އިންނާއިރު ހުރި ގަސްތަކެއް ހުރި ތަނަކަށް ބާރުދީގެން ގޮސްދުވަހަކަށް ނުކުތް ފަހުން، މި މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލަހައްޓާ ހުރިހާ ފަރާތަކާއި ނުރައްކާތެރި ފ. ޕޮލިސްޓޭޝަނަށް، އަދި ސިޔާސީ ދިރުމެއްގެން، ޕޮލިސް ކޯޓުގެ ގޮސްތެރެއަށް ބާރުލާ ތާވަލާ ދުވަހެއް އިރުއަޅައިގަތުމަށްފަހު ޕޮލިސް ކޯޓުގައި ހުރި ކަމަކާ ސަމާލުކަން ފަހަރު ނުދީ މުޙައްމަދު ނިޔާޒުކަމަށް، މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ މަންމަ ކައިރީގައި ބުނު، ފައިސާނުކުރެވުނު ޕޮޅުމަށް މުޙައްމަދު ނިޔާޒަށް ކުރައްވާ. އަދި އެ ފައިސާ ނުކުރާކަން މުޙައްމަދު ނިޔާޒު ޕޮލިސްކޮޅުން ބަންދުކުރުން ފެށި، އެ ފައިސާނުކުރި މުޙައްމަދު ނިޔާޒުކަމަށް އަދި ސިޔާސީ ޕޮލިސްކޮޅުން ބަންދުކުރުމަށްކަމަށް މުޙައްމަދު ނިޔާޒު ބަންދަށްލާފައެވެ. އަދި މި ފައިސާނުކުރި މުޙައްމަދު ނިޔާޒުކަމަށް ބުނި އަދި ސިޔާސީ އެކި ވިސްނުމުން ކައިރީގައި ތިރަކަ ދަށުގާވަމުގެ އަޅުވައި އެގެ ހުރުމުން ދަރުބާރުއިން މުޙައްމަދު ނިޔާޒަށް އިތުރުކުރުވައެވެ. މިކަމުގެ ސަބަބުން މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ހިތުގައި އަދި ސިޔާސީކަމުގެ ވަރަށް ބޮޑު ނުރަކާތެރި ޙާލަތެއް ދިމާވެފައިކަން އުފެދި އިޙްސާސްކުރުން ދިމާވިއެވެ.

5. މުޙައްމަދު ނިޔާޒު ބަންދަށްލާފައިވަނީ، 31 ޖުލައި 2014 ދުވަހުގެ 14:00 ހާއިރު ކޯޓަށް ބަލައިގެން، މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ގޭގެ ކުރިމަތިން ކަނަލު ގޮތަކަށް އޮންނަ ހުސްޖާގައި ސަރަހައްދުގައި ހުރި ގަޑިއެއްގައި އުޅުމުގައި ހުރި ޖެއްސުމުގައި 17:00 ހާއިރު އަނބުރާގެންދިޔަ އެއްޗާއި މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ގޭ ކުރިމަތިން އަދި ސިޔާސީ ސަރަޙައްދުގައި ދިޔަ ބަލި މުޙައްމަދު ނިޔާޒަށް ފެނުނެވެ. އެވަގުތު އަދި ސިޔާސީ ފެނުމާއެކު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ހިތުގައި އަދި ސިޔާސީކަމުގެ އުފެދުނު ބޮޑު ނުރަކާތެރިކަން އިޙްސާސްވެ، އަދި ސިޔާސީއަށް ކަންތައްތަކެއް ގޮތުގައި ދިމާވެފައިވާ ނުރައްކާ ހިތުގައި ކަށަވަރުވެއްޖެއެވެ. އަދި ހިތުގެ ބޮޑުގައި އެބަ ނުރަކާތެރިކަން އިޙްސާސްވުމުގެ ސަބަބުން އަދި ސިޔާސީއަށް ވަޅިން ހަމަލާ ދިނުމަށް ނިންމިއެވެ.

6. އަދި ސިޔާސީއަށް ވަޅިން ހަމަލާ ދިނުމަށް ނިންމުމަށްފަހު 18:45 ހާއިރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒު އޮންނަ ގެއަށް ވަދެ، ބޭރުގެ ބޮޑުގައި ހުރި ވަޅިއަކާގެ ބޮޑުއިން ޖަހާގައި ގޮތްގަނޑުކަން 06 ޢިންޗި ދިގު

ދުވަހުގައި ގޮތްގަނޑުގާކަން 05 އިންޗި ދިގުމިން ހުންނަވަރުގެ ކަޅުކުލައިގެ މުށްދަނޑިގެ ވަޅިއެއް ހިފައިގެން ނުކުމެ، ޝަރީޢަތުގެ އަތަރައިގެން، އަލީ ޝާހިދު ފެނުމުން ޝާހިދު ދިމާއަށް ގެ ކަރުގައިވާ (ސ. ހުޅުދޫ / ދޮންމާގެ) ކައިރިއަށް ދިއައީ. އެ ގެ ކައިރިއަށް ދިއުމަށްފަހު، އެތަނުން އަލީ ޝާހިދު ނުކުމެފައިވާ މުޙައްމަދު ނިޔާޒް އަށް ރައްދު ކުރި (ސ. ހުޅުދޫ / ދޮންމާގެ) ގޭގެ އަރިމަތީގައި ހުއްޓެވެ.

[illegible]

7. މުޙައްމަދު ނިޔާޒް އަލީ ޝާހިދު [illegible]

---

[1] [illegible] 06 [illegible] 2014 [illegible]

ތަނަށް ވަދި ދަރުސްކުރުމަށްފަހު، އެބައިމީހުން ހިފައިގެން ދާންވީގޮތް އަޅާނެ ހިނގުމުގެ ހިނގާފައެވެ. އޭގެ އޮޅުވާލާ (31 ޖުލައި 2014) ގެ 19:00 އާއި ދެމެދުގައެވެ.

8. އެ ސިޔާދަތަށް ހަމަވާ ދިނުމުން އެ ސިޔާދަތު ވަރަށް ބާރަށް ހަމަވާފައިވާގޮތުގެމަތިން ބުރުވާގޮތް ދެއްވައިފައެވެ.

9. ހަމަވާދިނުމުގެމަތިން ގައުމު ދިރުމަށް މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު ދިޔައީ އޭނާ އެބައިމީހުން ދިޔަ ބައިސްކަލު އަޅުން ޖަހައި ވައްޓާލައިފައެވެ. މި ހަމަވާ ދިނުމުގެ މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު ވަގުތުގައި ޖިސްމާނީ އަނިޔާތަކެއް ލިބިފައެވެ. އެއަށްފަހު ލިބިފައި ޖެހުމެއްގެ ލިބިފައި ހިފައިގެން ގޮސް ނިކަމެތިކަން އުފެދުނުކަމުގެ، ލިބިފައި ބައިގަނޑުން މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުގެ މަތިން މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު ސަލާމަތްކުރުމަށް، މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު އައިސްފައި އެ ސިޔާދަތު ވަރަށް ހަމަވާދިނުމުގެ މަތިން ގޮތް މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު ބަލައިގަތެވެ. އަދި ވަގުތު ބައިސްކަލު ބައިގަނޑުން މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުގެ އެއްގޮތަށް ދެމެހެއްޓުން ސަލާމަތްކުރުމަށް، ވަގުތު ހުށަހަޅާ އެ ސިޔާދަތު ގައިން ވަދެ ޖެހި ތަނުގައި (އެ ސިޔާދަތުގެ ހަމަގައިމު ގައި) ކަމަށާއި، ބައިސްކަލު އޮތުމަކީ ހަމަވާދިނުން ސަރަޙައްދުގައި ކަމަށް މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު ބުނެއެވެ. އަދި އެ ސިޔާދަތު ވަގުތު ހަމަވާދިނުން ވާހަކަ މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުގެ މަތިންގެ ޢިލްތިމާސް އެދުމުގެ ގޮތުގައި ދެން އެއްގޮތުގެ އިތުރުން ދުވަސް ކައިރިގައި ވާހަކަ މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު ބުނެއެވެ. އަދި އެ ވާހަކަ އެއްގޮތަށް އެއްގޮތުގެ ދުވަސްވާ ދެއްކުން ދިޔައީ، ޝަރުޢީ ދަޢުވާ ކުރުމުގެ މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު ގައިން ބައިގަނޑު ނިކަމެތިކަމުން ދިޔައެވެ. އެގޮތަށް ނިކަމެތި ވަގުތުތަކާ، އެ ސިޔާދަތު ނިޒާމުވަރަށް މަގުމަތިން ބައްދަލުވެ ދުވަހުގެ ޒަޚަމުން މުޖުތަމަޢު ނިޒާމަށް އެނގުމުން އެ މަޢުލޫމާތު ވަގުތު އެއްގޮތުގެ ގޮތުބައިސްކަލުން ހިއްސާކޮށް، މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު ރޭގެ ގަޑިން ގެއިގެން އުޅެން ޒަޚަމް ވަގުތު ޒަޚަމްވެގެން އެ ވަގުތު ހަމައިދިނެވެ.

10. އެ ސިޔާދަތު ވަގުތު ހަމަވާދިނުމަކަށް ބޭނުން އެއްގޮތުގެ ދުވަސް ހައިރާނީ ވަގުތު ދެއްކުމުން، ޒަޚަމްވެފައި ހަމަވާދިނުމަށް ދިޔަކަށް މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުގެ މަތިން މުޖުތަމަޢު ނިޒާމު ގޮވައި ބައްދަލުވުން، ޒަޚަމްވެފައި ހަމަވާދިނުމަށް ވަސީލަތް މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުގެ ޢަދުލު އަދަލަތު މުޖުތަމަޢު ނިޒާމަށް ކ. ޝަރުޢީ ކޯޓު

ޝާހިދުންނަށް ވެސް އެގޮތުގެ އެތެރޭގައި ބިރު ފުރުޞަތު ވީތީ، އެކި ޝާހިދުން ހާޟިރުކުރި މުރާޖަޢާ

ނިޔާގެ ކުރަން ބެނުން އިއްތިފާޤުވެއްޖެ. އެއީ ދިޔައިން އަށްމަދު މުޙައްމަދު ވެސް ހާޟިރުވެއެވެ.

ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުނު ދަޢުވާ

11. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ މައްޗަށް ކުރެވުނު ދަޢުވާއަކީ، މުޙައްމަދު ނިޔާޒު 31 ޑިސެމްބަރު 2014 ދުވަހު 18:50 ހާއިރާކައިރިކޮށް، ކ. ތުޅުސްދޫ/ ހިޖިވިއުރާ، އަލި ސިރާޖް ކ. ތުޅުސްދޫ/ ދުރަޅު ގޭގެ ދިމާ އުތުރު ފަރާތުގައި ހުރި ހުސްބިމުގައި ހުރި ގަސްގައި އަތުރާލައި ހުރި ބަލްބުގެ އަލިން، މީނާ ދިގުމިނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 11 (އެގާރަ) އިންޗި ހުންނަވަރުގެ ކަޅުކުލައިގެ މުއްގަނޑެއްލި ވަޅިއަކުން އަލި ސިރާޖުގެ ކަރަށް ހަމަލާދިނީ، އެހަމަލާގެ ސަބަބުން އަލި ސިރާޖް މަރުވެފައިވާތީ، މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ މައްޗަށް ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއެވެ.

ކްރިމިނަލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމި ގޮތް

12. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމްކޮށްފައިވަނީ،

> "ދެންފަހެ، ކ. ތުޅުސްދޫ/ ނަރުގިސް މުޙައްމަދު ނިޔާޒު (ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A067537) ގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރި، ޤަސްދުގައި މީހަކު މަރާލުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާ ސާބިތުވާން ޝަރުޢީގޮތުން، މުޙައްމަދު ނިޔާޒު، 2014 ޑިސެމްބަރު 31 ވަނަ ދުވަހުގެ 18:50 ހާއިރު، ކ. ތުޅުސްދޫ/ ހިޖިވިއުރާ އަލި ސިރާޖް ކ. ތުޅުސްދޫ/ ދުރަޅު ގޭގެ ދިމާ އުތުރު ފަރާތުގައި ހުރި ހުސްބިމުގައި ހުރި ގަސްގައި އަތުރާލައި ހުރި ބަލްބުގެ އަލިން، މުޙައްމަދު ނިޔާޒު ދިގުމިނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 11 (އެގާރަ) އިންޗި ހުންނަވަރުގެ ކަޅުކުލައިގެ މުއްގަނޑެއްލި ވަޅިއަކުން އަލި ސިރާޖުގެ ކަރަށް ހަމަލާދީފައިވާކަން، ސަރަޙައްދުގެ ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ނިޔާޒު އިޢުތިރާފުވެފައިވާތީ، ޝާހިދުންގެ ބަސްތަކުން އަލި ސިރާޖް މަރުވެފައިވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] އެހެންކަމުން، 2014 ޑިސެމްބަރު 31 ވަނަ ދުވަހުގެ 18:50 ހާއިރު، ކ. ތުޅުސްދޫ/ ހިޖިވިއުރާ އަލި ސިރާޖަށް މުޙައްމަދު ނިޔާޒު ވަޅިން ހަމަލާދީ އަލި ސިރާޖް މަރާލި

[illegible] 2014 ޖުލައި 31 ވަނަ ދުވަހުގެ 18:50 ހާއިރު، [illegible] 11 (އެގާރަ) [illegible] 2014 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުލައި މަހުގެ 31 ވަނަ ދުވަހުގެ 19:20 ގައި [illegible] محمد صلى الله عليه وسلم ގެ [illegible] 21ވަނަ [illegible] [redacted] [illegible] [redacted] ގެ [illegible] 88ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި، [illegible] 88ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[illegible] އަދި [illegible] މުޙައްމަދު ސިރާޖް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސިރާޖް [illegible] [illegible] [illegible]، މުޙައްމަދު ސިރާޖްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސިރާޖް (ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A067537) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." މިފަދައިންނެވެ.

[illegible]

13. ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 1205 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާގޮތުން، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ޙައްދު ކަނޑައެޅިފައިވާ ނުވަތަ ޤިޞާޞް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށެއް ސާބިތުވެގެން ކަނޑައެޅޭ އަދަބު ތަންފީޒުކުރަންވާނީ، އެ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތުގެ ހުރިހާ މަރުޙަލާއެއް ނިމުމަށްފަހު ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ އަދަބެއް ދިނުމަށް ޙުކުމް ކޮށްފިނަމައެވެ.[2]

14. އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) ގެ 1204 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާގޮތުން، ކުށުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން ޙުކުމް ކޮށްފިނަމަ، އެ ޙުކުމުގެ ހުރިހާ ޤާނޫނީ މަރުޙަލާތަކާއި މައްސަލާގައި [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަތީ [illegible] ކޯޓުތަކުން [illegible] [illegible].

15. [illegible]، މި މައްސަލައަކީ މަރުގެ [illegible]، ކުށް [illegible]، ޤިޞާޞްގެ އަދަބު ކަނޑައެޅިފައިވާ މައްސަލައެއްކަމުން، މި މައްސަލާގައި [illegible] ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤިޞާޞްގެ އަދަބު [illegible] [illegible] ކޯޓުން މި މައްސަލަ [illegible]، ސުޕްރީމް ކޯޓުން ވެސް މި މައްސަލަ ބަލައި، އެ އަދަބު ދިނުމަށް ޙުކުމް ކޮށްފިނަމަކަން އެނގެއެވެ.

---

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު 26/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) އަށް 03 ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނ

16. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ މައްޗަށް ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް ސާބިތުވެ، ޤިޞާޞް (މަރަށް މަރު) ގެ އަދަބު ކަނޑައެޅިފައިވާއިރު، އެ މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުޞޫލަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ފަރާތުން އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

17. މި މައްސަލަ މި ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައި މި ވަނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ މައްޗަށް ޤަސްދުގައި މީހަކު މެރުމުގެ ކުށް ސާބިތުވެ، ޤިޞާޞް (މަރަށް މަރު) ގެ އަދަބު ކަނޑައެޅިފައިވާއިރު، މަރަށް މަރު ހިފުމުގެ އަދަބު ތަންފީޛުކުރެވޭނީ އެ އަދަބުގެ ޞައްޙަކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުންނާއި އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ވެސް ކަށަވަރުކުރުމުން، ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ [illegible] ދިނުމަށް [illegible] ކަމަށްވާތީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޙުކުމުގެ ޞައްޙަކަން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުންނެވެ.[3]

ޙުކުމުގެ ޞައްޙަކަން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

18. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމުގެ ޞައްޙަކަން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން 04 (ހަތަރެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

18.1. **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ،** ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ [illegible] ޝަހާދަތުގައިވާ މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ އިޢުތިރާފުގެ މައްޗަށާއި މައްސަލައިގައި ލިބިފައިވާ އެހެނިހެން ހެކި ޤަރީނާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެން ކަމަށްވިޔަސް، މުޙައްމަދު ނިޔާޒު މިމައްސަލައިގައި [illegible] އިޢުތިރާފުވާކަމާއި [illegible] މައްސަލާގައި ލިބިފައިވާ އެހެނިހެން ހެކި ސާބިތުކުރުމުގެ ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުގައި [illegible]

---

[3] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ނަންބަރު 196-A1/95/2016/194 (22 ޖޫން 2016) ސިޓީއާއެކު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] ހުށަހަޅައިފައިވެއެވެ.

ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްނުވާކަމާއި އެ ހުކުމްތަކުން މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުގެ މަޞްލަޙަތު ޤަޞްދުގައި ދިނުމަކީ މަނާކުރުމުގެ ކަން އެއްވެސް ސަބަބަކާ ނުލާ ދިނުމަކީ ސާބިތުވާކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

18.2 **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ،** ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް އެ ކޯޓުގައި ހިނގުނުއިރު، ކުށުގެ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އިންޞާފު ޙައްޤުތަކުން މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާލިބޭ މުޖުތަމަޢު ނިޒާމަށް ލިބިދީފައިވާކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

18.3 **ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ،** ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާއިން މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުގެ މަޞްލަޙަތު ޤަޞްދުގައި ދިނުމަކީ މަނާކުރުމުގެ ކަން ކަނޑައަޅައި، އެކުލަވޭ އުސޫލުތަކުގެ ތެރެއިން ދިފާޢުކުރުމުގެ ޙައްޤުތަކާއި، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ދަޢުވާކުރުން މަނާކަން ސަބަބުތައް މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުގެ ޙައްޤުގައި ފުރިހަމަކޮށްދީ ނުވާކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

18.4 **ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ،** ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާއިން މުޖުތަމަޢު ނިޒާމުގެ ޙައްޤުން ދިފާޢު ކުރުމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައި ހ. [illegible] / [illegible]، އަދި ޝަރީޢަތުގެ ވާހަކަދެއްކުމުގެ ބަސް ނަގާފައިވާ ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ ހުކުމަކާ އެއްގޮތްވާގޮތުގެ މަތިން ކަށަވަރުކުރުމަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

ޤަތުލު ކުރުމުގެ ކުށާއި އެ ކުށުގެ ނަތީޖާތަކާއި އެ ކުށުގެ އަދަބު

19. ޤަތުލު ކުރުމަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ނަހީކޮށްފައިވާ، ބޮޑުވެގެންވާ ފާފަތަކުގެ އެއްކަމެކެވެ. ޙައްޤަކާނުލައި މީހަކު މަރައިލުމަކީ މުޅި އެ ކުރި އަދަބަކީ އެންމެ ބޮޑު އިންސާނިއްޔަތަށް މުޅިން ވަރަ ނުބައި އަމަލެކެވެ. މާތް الله ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. (.. مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّا

جميعا ومن أحياها فكأنما أحيا الناس جميعا..)[4] މާނައަކީ "..ނަފްސެއް މަރައިގެން، ނުވަތަ ބިމުގައި ފަސާދައެއް އުފައްދައިގެން ނޫންގޮތަކަށް، ނަފްސެއް މަރައިފި މީހާ، އެންމެހާ މީސްތަކުން މަރައިފިއެވެ. އަދި އެ ނަފްސު ދިރުވައިފި މީހާ (އެބަހީ: ނުމަރައި ދުނިޔޭގައި ބަހައްޓައިލިމީހާ) އެންމެހާ މީސްތަކުން ދިރުވައިފިއެވެ.."

20. ޤަސްދުގައި މީހުން މަރާލުމަކީ [illegible] الله ގެ ޙައްޤުތަކާއި އުޚުރަވީ ޖަޒާ [illegible] މާތް الله ވަޙީކުރައްވާފައިވެއެވެ. (ومن يقتل مؤمنا متعمدا فجزاؤه جهنم خالدا فيها وغضب الله عليه ولعنه وأعد له عذابا عظيما)[5] މާނައަކީ "އަދި ޤަސްދުގައި މުއުމިނަކު މަރާފިމީހާ (ދަންނާށެވެ!) ފަހެ، އެމީހާގެ ޖަޒާއަކީ ނަރަކައެވެ. އެތަނުގައި އަބަދަށް ދެމިހުންނަނިވި ގޮތުގައެވެ. އަދި الله އެމީހާގެ މައްޗަށް ކޯފާ ލައްވައި ލަޢުނަތް ލައްވައިފިއެވެ. އަދި ބޮޑުވެގެންވާ ޢަޛާބެއް އެމީހަކަށް ތައްޔާރުކުރައްވައިފިއެވެ."

21. [illegible] ޙައްޤު [illegible]، ޤަސްދުގައި މީހުން މަރާ މީހުންނަށް ދޭންޖެހޭ މަރުގެ އަދަބެވެ. މަރުގެ އަދަބަކީ [illegible] ސަލާމަތުން [illegible] ޤިޞާޞްގެ [illegible] މާތް الله ގެ [illegible] ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި ބަޔާންފަރުމާފައިވެއެވެ. (ولكم في القصاص حياة يا أولي الألباب لعلكم تتقون)[6] މާނައަކީ "އަދި ޤިޞާޞް ހިފުމުގައި ތިޔަބައިމީހުންނަށް (ޙަޔާތެއް) ދިރުމެއްވެއެވެ. އޭ ބުއްދިވެރިންނޭވެ! (އެއީ) ތިޔަބައިމީހުން ތަޤްވާވެރިވުމަށްޓަކައެވެ."

---

[4] المائدة 32

[5] النساء 93.

[6] البقرة 179

22. ޤަޞްދުގައި މީހުން މެރުމުގެ ކުށުގެ އަދަބަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި މަރަށް މަރުހިފުމެވެ. ނަމަވެސް [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރައްވައި މާތް ﷲ ވަޙީކުރައްވާފައިވަނީ، (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَى بِالْأُنْثَى فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ)[7] މާނައަކީ، "އޭ އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! ޤަތުލުކުރެވޭ މީހުންނާމެދު ޤިޞާޞް ހިފުން ތިޔަބައިމީހުންގެ މައްޗަށް ފަރުދުކުރައްވައިފިއެވެ. [illegible] ފަހެ، އެމީހާގެ (މަރުވި) އަޚާގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] (ދަންނާށެވެ!) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ދަންނާށެވެ!) [illegible] [illegible]."

23. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީން ވެސް ދިރިހުރުމުގެ ޙައްޤާއި [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16ވަނަ މާއްދާގައި [illegible].[8]

---

[7] البقرة 178

[8] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 21ވަނަ މާއްދާ.

24. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތުން ބަލާއިރު، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި ޙައްދު ނުވަތަ ޤިޞާޞް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށްތަކަށް ކަނޑައަޅަންޖެހޭނީ އެފަދަ ކުށްތަކަށް ކަނޑައެޅުމަށް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި އޮންނަ އަދަބެވެ.[9]

މަރުގެ ވައްތަރުތައް

25. އިސްލާމީ ޝަރީޢަތަށް ބަލާއިރު، މަރުގެ ވައްތަރުތައް ބެހިފައިވާ ގޮތާމެދު ފިޤުހު އިލްމުވެރިންގެ މެދުގައި ޚިލާފު އުފެދިފައިވެއެވެ. މާލިކީންގެ އަރިހުގައި މަރުގެ ވައްތަރުތައް ބެހެނީ ދެ ބައަކަށެވެ. އެއީ؛ ޤަތުލު އަލްޚަޠާއު، ޤަތުލު އަލްޢަމްދު އެވެ. ޙަނަފީންގެ އަރިހުގައި މަރުގެ ވައްތަރުތައް ބެހެނީ ފަސް ބައަކަށެވެ. އެއީ؛ ޤަތުލު އަލްޢަމްދު، ޝިބްހު އަލްޢަމްދު، ޤަތުލު ޚަޠާ، މާ ޖަރާ މަޖްރާ ޚަޠާ އަދި ޤަތުލު ބިއްތަސައްބުބި އެވެ. ޖުމްހޫރު އިލްމުވެރިންގެ އަރިހުގައި މަރުގެ ވައްތަރުތައް ބެހެނީ ތިން ބައަކަށެވެ. އެއީ؛ ޤަތުލު އަލްޢަމްދު، ޤަތުލު ޝިބްހު އަލްޢަމްދު އަދި ޤަތުލު ޚަޠާ އެވެ.

26. ޖުމްހޫރު އިލްމުވެރިންގެ އަރިހުގައި القتل الخطأ (ކަނަކަން، އޮޅިގެން މީހަކު މަރުވުން) އަކީ، ވަކި މީހެއް ޤަސްދުނުކޮށް، އަދި ދުޝްމަނުވެރިކަމުގެ ޤަސްދަކާ ނުލައި، އަދި މީހަކަށް ގެއްލުމެއް ދިނުމުގެ ޤަސްދެއް ވެސް ނެތި ކުރާ ކަމަކުން މީހަކު މަރުވުމެވެ.

القتل شبه العمد (ޤަސްދު މާދަ ވައްތަރު ޤަތުލު) އަކީ އެއްޗަކުން ޤަސްދުކޮށް ނުވަތަ ގިނަ ފަހަރަށް މީހަކު މަރުނުވާފަދަ އެއްޗަކުން މީހާ ދޭ އަދަބެއް ހިނގުމުން މީހަކު މަރުވުމެވެ. މިސާލަކަށް ކުޑަ ނުވަތަ ލުއި ގަލަކުން ޖެހުމުން، އަތުން ޖަހާލުމުން، ނުވަތަ ކުޑަ ދަނޑި ކޮޅަކުން ތަޅުމުން، ނުވާގޮތަށް، މަރުނުވާފަދަ ތަކެތިން ނުވަތަ ބަދަލުގައި ނުވަތަ ކުޑަކޮށް ނުވަތަ ތަޅުމުން ނޫން

---

[9] މި މައްސަލާގައި ބަލަންވާނެ ގޮތާއި ބެހޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/66 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ) ގެ 88 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި 16 ޖުލައި 2015 ގައި ބަދަލުކުރެވުނު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 1205 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި ޤާނޫނު ނަންބަރު 26/2015 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުލްޢުޤޫބާތު) އަށް 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) ބެލުމަށް އިސްލާހުވެފައި.

މީހެއްގައި ޖެހުމުން މަރުވުމެވެ. ޖުމްހޫރު ޢިލްމުވެރިންގެ އަރިހުގައި މިވައްތަރުގެ މަރުގައި ޤިޞާޞް (މަރަށް މަރުހިފުން) ހިފުމެއް ނޯންނާނެއެވެ.

القتل العمد (ޤަސްދުގަ މަރު) އަކީ، ހަތިޔާރެއް، ދަގަނޑުގަނޑެއް، ނުވަތަ ތޫނު ލަކުޑި ގަނޑެއް ފަދަ، އެއްޗަކުން އާންމުކޮށް ނުވަތަ ގިނަ ފަހަރަށް މީހަކަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަރުވުމެވެ.

ޤަސްދުގަ މަރުގެ ރުކުންތައް

27. މި މައްސަލައަކީ ޤަސްދުގަ މަރުގެ މައްސަލައެކެވެ. ޤަސްދުގަ މަރު (قتل عمد)ގައި ހިމެނެނީ 03 ރުކުނެވެ.[16] އެއީ؛

27.1 މަރުވި މީހާ (مقتول)އަކީ ލޭގެ ޙުރުމަތްތެރިކަން ލިބިގެންވާ ދިރިހުރި އިންސާނަކަށް ވުން.

27.2 މަރުވި މީހާ މަރުވެފައިވަނީ ކުށުގެ އަމަލު ހިންގި މީހާ (قاتل)ގެ އަމަލުގެ ސަބަބުންކަމުގައި ވުން.

27.3 މަރުވި މީހާ މަރުވުމަށް [illegible] އަމަލު ހިންގިމީހާގެ ޤަސްދަކީ އެމީހާ މެރުމަށްކަމުގައިވުން.

28. ޤަސްދުގަ މަރުގެ ރުކުންތައް މި މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވޭތޯ [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަލީ [illegible] މަރުގެ މި ހާދިސާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 31 ޖުލައި 2014 ވަނަ ދުވަހު 18:50 ހާއިރު، ސ. [illegible] 11 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[16] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/283 ޤަޟިއްޔާގެ ފައިސަލާގެ ނުކުތާތަކުގެ 5 ގެ (ނ).

މި ކަންކަމަކީ މުޙައްމަދު ނާޒިމް ތަހުޤީޤުގެ އިތުރުން ޝަރީޢަތުގައި ވެސް އިންކާރުކުރައްވާފައިވާ ކަމެއްނޫނެވެ. މުޙައްމަދު ނާޒިމްވަނީ އަލީ ސިރާޖަށް ވަޅިން ހަމަލާ ދިންކަމާއި ހަމަލާ ދިނުމަށްފަހު ވަޅި އަލީ ސިރާޖުގެ [illegible] ދޫކޮށްލާފައި އެނބުރި ގެއަށް އައިކަމާއި، އަދި ހަމަލާ ދިން ސަބަބާއި ހަމަލާ ދިނުމަށް ކަންކުރިގޮތް ވެސް ތަހުޤީޤުގައި ތަފްޞީލުކޮށް [illegible]. އަދި ސިރާޖް މަރުވެފައިވަނީ މުޙައްމަދު ނާޒިމްގެ މި އަމަލުގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން ކަމަށް މުޙައްމަދު ނާޒިމް އެއްބަސްވެއެވެ.

29. މުޙައްމަދު ނާޒިމް މި ކަންކަމަށް އެއްބަސްވެ އިޢުތިރާފުވެފައިވާތީ، މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅިފައިވާ މަރު ސާބިތުކުރި ލިޔުމާއި[11] "ޑެތު ސަމަރީ" (Death Summary)[12] އަށް ބަލާއިރުވެސް، 31 ޖުލައި 2014 ދުވަހު އަލީ ސިރާޖް މަރުވެފައިވާކަމާއި، މަރުވީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުންކަން އެނގެއެވެ، "ސީން އޮފް ކްރައިމް އޮބްޒަވޭޝަން ރިޕޯޓް" އާއި އެ ރިޕޯޓުގެ ފޮޓޯގްރާފްތަކުގައި ހިމެނޭ ފޮޓޯގްރާފްތަކާއި އަދި ސިރާޖްގެ [illegible] [illegible] [illegible]، މުޙައްމަދު ނާޒިމް މި ކޯޓުގެ އަމަލު ހިންގިއިރު [illegible] ހުރިގޮތާއި އަދި ސިރާޖް [illegible] [illegible] [illegible] ހާދިސާ މުޙައްމަދު ނާޒިމް ކިޔައިދިން ގޮތް ދިމާވާކަން އެނގެއެވެ. ވުމާއެކު، ކޯޓުގެ އަމަލަށް އެއްބަސްވެ މުޙައްމަދު ނާޒިމް ކިޔައިދިން ކިޔައިދިނުމަކީ [illegible] [illegible] ކިޔައިދިން ކިޔައިދިނުމުގެކަން އެނގެއެވެ. އަދި ތަހުޤީޤުގައި [illegible] [illegible] އިތުރުން މި [illegible] ވެސް މި ކޯޓުގެ އަމަލުން އެއްބަސްވެ މުޙައްމަދު ނާޒިމް ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގެ ތެރެއިން ބަލާއިރުވެސް މި ކޯޓުގެ އަމަލުން އެއްބަސްވެ މުޙައްމަދު ނާޒިމް ވެފައިވާ އިޢުތިރާފަކީ [illegible] [illegible] [illegible] ވެފައިވާ ސައްޙަ އިޢުތިރާފެއްކަން އެނގެއެވެ.

---

[11] މިނިސްޓްރީ އޮފް ހެލްތު އެންޑް ޖެންޑަރގެ [illegible] [illegible] [illegible] 018668 "މަރު ސާބިތުކުރި ލިޔުން" (31.07.2014)

[12] ޑޮކްޓަރ [illegible] [illegible] [illegible] ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އަލީ ސިރާޖުގެ "ޑެތު ސަމަރީ".

30. އަދި [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible].[13]

31. އެހެންކަމުން، ޤަސްދު މަރުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ފުރަތަމަ ދެ ރުކުން މި މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވާކަން ސާބިތުވާކަން އެނގެއެވެ.

ޤަތުލުގެ ޤަސްދު

32. القتل العمد (ޤަސްދު މަރު) ގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] ޤަސްދު [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] ޤަސްދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤަސްދު [illegible] [illegible]. އެހެންކަމުން، [illegible] [illegible] ޤަސްދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤަސްދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤަސްދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤަސްދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤަސްދު [illegible] [illegible].[14] ޤަސްދު [illegible].[15]

---

[13] [illegible] ކޯޓުގެ "[illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] 10 އާއި 11.

[14] د. وهبة الزحيلي، الفقه الإسلامي وأدلته، الجزء السادس، ص 221.

[15] د. وهبة الزحيلي، الفقه الإسلامي وأدلته، الجزء السادس، ص 224.

އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާއި އަދި ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކުގައި ވެސް ޤަސްދު އޮތްތޯ ކަނޑައަޅަނީ ކަން ހިނގައިދިޔަގޮތާއި، ހާލަތާއި، ޤަރީނާތަކުން ފާޅުވެ ފެންނަންހުރި ކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެންނެވެ. ޤާތިލުގެ އަމަލަކީ [illegible] މަރާލުމުގެ ޤަސްދުގައި ކުރާ އަމަލެއްކަން ދަނެގަތުމަށް، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބޭނުންކުރި ހަތިޔާރު [illegible] [illegible]، ހަމަލާދީފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] ގޮތް ބަލައިގެންނެވެ.[16]

33. މި މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް ބަލާއިރު، އަލީ [illegible] މުޙައްމަދު ނިޒާމް ހަމަލާދީފައިވަނީ ވަޅިއަކުންނެވެ. އެއީ ތިލަގައި ގާތްގަނޑަކަށް 06 އިންޗި ދިގުމިން އަދި ފުޅާމިނުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 05 އިންޗި ދިގުމިން ހުރި ވަޅިއެކެވެ. ހަމަލާ ދިނީ އަލީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަލީ [illegible] [illegible] [illegible] ފާސްކުރެވިފައިވެއެވެ. އަލީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަލީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަލީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަލީ [illegible] [illegible] [illegible] އަލީ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަލީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] އަލީ [illegible] [illegible] [illegible]، މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަލީ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] އަލީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] އަލީ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[16] د. عبد القادر عودة، التشريع الجنائي الإسلامي مقارنا بالقانون الوضعي، الجزء الثاني، ص 79.

34. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-JC/06 ފައިސަލާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު ވެސް، ޢާއްމުކޮށް ޖިނާއީ މަދަނީ ވަސީލަތެއް ބޭނުންކޮށްގެން އަނިޔާވެރިވުމުގައި ގަސްތުގައި ހިންގާ އަމަލުތަކާ ސަލާމަތް ވިޔަނާ މަސްލަޙަތަށް ބޭއްވި ގަސްތު މަޢުލޫމާތު ބޭނުންކުރާ އެންގިއްޖެނަމަ[17]

35. ވީމާއެކު، މަތީގެ ޖިނާޔާ ހިނގާފައިވާ ގޮތަކާއި ހަމަ ދިނުމަށް ބޭނުންކުރި ވަސީލަތްތަކާއި އެއީ ސިފަތަށް ހަމަޖެހޭ ހަމަ ދިނުމަށް ބޭނުންކުރުމާއި، ބަޔާންކުރެވޭ ނިޔަލް، އެއީ ސިފައަށް ހަމަޖެހުނީ އެއީ ސިފަތަށް ގޮތުގެ ފާސްކުރަނީ ކޮންމެ އަނިޔާއެއް، ގަސްތު ވެގެން ހިނގާ ހަމަނުޖެހޭ މުޢާމަލާތް، ގޮތުގެ ވަސީލަތް ސާބިތުކުރެވިއްޖެ. މިކަންކަން ކުރިމަތިވާ ކޯޓުގެ ފަސްޓް ނިޒާމުތަކުގެ ދިރާސާގައި ވެސް ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ކޯޓުގެ ދަށުދާއިރާ ފަރާތަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި ލިބިދިނުމާ

36. ކޯޓުގެ ދަށުދާއިރާ ފަރާތަށް ފޯރުކޮށްދޭ ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި ލިބިދިނުމަށް މި މައްސަލައިގައި ކުރިމަތިވާ ކޯޓަށް މުޤައްރަރު ނިޒާމު ލިބިދިނުމާ ބެހޭގޮތުން، މުޤައްރަރު ނިޒާމުގެ މައްޗަށް ހަމަޖެހުން ދަށުވާ ސާބިތުކުރެވުނު، ދިފާޢުވުމަށް ފުރުސަތު ލިބިދިނުމަކީ، އަދި ފުރުޞަތު ލިބިގެން ދުނިޔެވީ މުޤައްރަރު ކަމުގެ ކަން ހަމަޖެހުމަށް ދިވެހިދައުލަތުގެ ބައެއް ފުރުޞަތު ލިބޭ ކަމަށެވެ، މުޤައްރަރު ނިޒާމު ސަބަބުތަކުގެ ފުރުޞަތު ސާބިތުކުރެވިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް، މުޤައްރަރު ނިޒާމުގައި އެ ފުރުޞަތު ދިނުމެއްނުވެއެވެ.[18]

37. މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު މަސައްކަތްގައި މުޤައްރަރު ނިޒާމު ލިބިދޭ ބަޔާންކޮށް ފުރުޞަތުގެ ފަރާތުން ލިބިދިނުމަށްވުރެ މުޤައްރަރު ނިޒާމު ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްދިނުން، ކޯޓުގެ ތަފްޞީލުގައި ދަށުވާ

---

[17] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-JC/06 ފައިސަލާގެ ޙިޔާލުގެ ފުރަތަމަކޮށް ނުކުތާތަކުގެ 6 ގެ "ނިޔަލަކީ ކަމަކީ".

[18]. 19 ޑިސެމްބަރު 2014 ތާރީޚުގައި މުޤައްރަރު ނިޒާމު ސުޕްރީމް ކޯޓުން ދިނުމާ ބެހޭގޮތުން އެންގުމެއް، ސުޕްރީމް ކޯޓުން މި މައްސަލަ ނިޒާމުގައި ވެސް ވިދާޅު ފާސްކުރައްވާފައެވެ.

[illegible]

[illegible]

38. [illegible] 88ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ [illegible]

39. [illegible]

ވަލިއްޔުއްދަމުގެ ވާރިސުންގެ ޙައްޤު ހޯދުއްވުން

40. ޤާނޫނީ މަރުގަނޑުގައި، ޤާތިލުގެ ކިބައިން ޤިޞާޞްހިފުމާއި ނުވަތަ ޤާތިލުގެ ކިބައިން މަރުގެ ދިޔަ އަތުލުމަށްފަހު ސުލްޙަވެވިފައި ނުވަތަ ޤާތިލަށް މަޢާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި މަޤްތޫލުގެ ވާރިސުން ވަލިއްޔުންނަށް ދީފައިވެއެވެ. އެކަމަށް އެއް އިސްރާއު ސޫރަތުގެ 33ވަނަ އާޔަތުން ދަލީލު ހިފެއެވެ. އެ އާޔަތުގައި މާތްالله ވަޙީކުރައްވަނީ ވަނީ، (..ومن قتل مظلوما فقد جعلنا لوليه سلطانا..) މިފަދައިންނެވެ. މާނައަކީ "އަނިޔާވެރިކޮށް މަރާލެވިއްޖެ (މީހުންނާމެދު!) ފަހެ، ހަމަކަށަވަރުން، އެމީހާގެ ވަލީ ވާރިސަކަށް، ބާރުދިނުމުގެ ތަނަވަސް ދެއްވީމެވެ."

41. މި މައްސަލައިގައި އަލީ ސާލިހުގެ ވާރިސުންނަކީ ކޮބައިތޯ ބަލައި، އެ ފަރާތްތަކުގެ ބަސް ހޯދައި، ދެބައިމީހުން ނިސްބަތްއާއިމެދު އަމިއްލަކަމަށް ބާރުނާތާ ގުޅޭ ކާރިހިންގުން ސާފުކުރެވިފައެވެ. މި މައްސަލައިގައި ބަޔާންކުރާ ހާދިސާގައި އަލީ ސާލިހު 31 ޖޫލައި 2014 ދުވަހު ނިޔާވިއިރު އަލީ ސާލިހުގެ މަންމައާއި ބައްޕަ ވަނީ ކުރިން ނިޔާވެފައެވެ. އަލީ ސާލިހުގެ ވާރިސުންގެ ގޮތުގައި ތިބީ އަލީ ސާލިހުގެ އަނބި ސ. ހިތަދޫ / ދޮންފަނޑު، މަރަދޫ ފަލިތާ [redacted] އާއި، އަލީ ސާލިހުގެ ފިރިހެން ދަރިފުޅު [redacted] އާއި، އަލީ ސާލިހުގެ އަންހެން ދަރިފުޅު [redacted] ގެ[19] އިތުރުން އަލީ ސާލިހުގެ ބައްޕަ ފަރާތުގެ މާމަ ސ. ފޭދޫ/ ގުލްޝަނުގެ ޙަލީމާ އަބްދުالله އެވެ. މަރުގެ މި ޙާދިސާ ހިނގައިދިޔަ އަދި މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްދިޔަ ކޯޓުގައި ހިނގައިދިޔަ ވަގުތު އަލީ ސާލިހުގެ ދެ ކުދިންނަކީ ބާލިޣުނުވާ ކުދި ދެ ކުދިންނެވެ. މިގޮތުން އަލީ ސާލިހުގެ ވާރިސުންގެ ތެރެއިން ބާލިޣުވެ، ބޮޑުވެ ސަލާމަތުން ތިބި ވާރިސުން ކަމުގައިވާ، އަލީ ސާލިހުގެ އަނބި އަދި އަލީ

---

[19] އަންހެން ދަރިފުޅު [redacted] ގެ އުފަން ތާރީޚަކީ 23 ޑިސެންބަރު 2004 އެވެ. ފިރިހެން ދަރިފުޅު [redacted] ގެ އުފަން ތާރީޚަކީ 04 އޮގަސްޓު 2010 އެވެ. މި ދެ ކުދިންނަކީ ބާލިޣުނުވާ ކުދިންކަމަށް މި ދެކުދިންގެ މަންމަ ހައިކޯޓު ކުރިމަތީގައި [illegible] މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން [illegible] 14 ސެޕްޓެންބަރު 2014 ތާރީޚުގައި [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] އެއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

42. [illegible]

42.1 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމުމުގައި އަމަލުކުރަން ޖެހޭނީ [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުގައި ވަކިގޮތަކަށް [illegible] ނިންމުމުގައި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވާޖިބެވެ.[20] "އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް" [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގައި [illegible].[21]

42.2 [illegible] އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible].[22] ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[23]

---

[20] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި މިގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[21] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 274 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] ގައި "އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް" މާނަކޮށްދީފައިވަނީ މިގޮތަށެވެ.

[22] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-JC/06 [illegible]

[23] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible].

42.3 ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-JC/06 ފާސްކުރާއިރު ކަނޑައަޅައިދެއްވާފައިވަނީ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެދަށުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 274 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް މިކަމުގައި އަހުލުއްސުންނަތި ވަލްޖަމާޢަތުގެ އިސްލާމީ ފިޤުހުގެ ހަތަރު މަޛްހަބު ކަމުގައިވާ ޙަނަފީ މަޛްހަބާއި، މާލިކީ މަޛްހަބާއި، ޝާފިޢީ މަޛްހަބާއި، ޙަންބަލީ މަޛްހަބުގެ ޢިލްމުވެރިން ބުރަވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، މީގެތެރެއިން ޝާފިޢީ މަޛްހަބާއި ޙަންބަލީ މަޛްހަބު ބުނެފައިވަނީ، [illegible] ޝާހިދުންގެ [illegible] މިގޮތުގެމަތިން ޙަނަފީ މަޛްހަބާއި މާލިކީ މަޛްހަބުގެ [illegible] ގޮތުގެމަތިން އަމަލުކުރުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 274 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާ އެއްގޮތްވާކަން އެނގެން އޮންނަނަކަމެވެ.[24]

---

[24] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-JC/06 ފާސްކުރި [illegible] 6 ގެ "[illegible]

42.4 ސުންނީ މައި 4 މަޛްހަބުތަކުގައިވާ ޝާފިޢީ މަޛްހަބާއި ޙަނަފީ މަޛްހަބާއި މާލިކީ މަޛްހަބުގެ އިތުރުން ޙަންބަލީ މަޛްހަބުގެ [illegible] ވާރިސުންގެ ތެރޭގައި [illegible] ވާރިސުންގެ ތެރޭގައި [illegible] ވާރިސުން [illegible] (މަޛްހަބު [illegible]) [illegible] 4 މަޛްހަބުގެ [illegible]

42.5 4 މަޛްހަބުގެ [illegible] 4 މަޛްހަބު [illegible]

(ހ) ޝާފިޢީ މަޛްހަބާއި [illegible] ވާރިސުންގެ ތެރޭގައި [illegible][25]

(ށ) [illegible] ވާރިސުންގެ ތެރޭގައި [illegible][26] [illegible] (علي بن أبي طالب — رضي الله عنه) [illegible] ވާރިސުންގެ ތެރޭގައި [illegible]

---

[25] د. وهبة الزحيلي، الفقه الإسلامي وأدلته، الجزء السادس، ص 282.

[26] د. وهبة الزحيلي، الفقه الإسلامي وأدلته، الجزء السادس، ص 281-282.

ތިބިއިރު ޢަލީގެފާނުގެ ޤާތިލުކަމުގައިވާ އިބްނު މުލްޖަމުގެ[27] ކިބައިން ޙަސަނުގެފާނު ޤިޞާޞް ހިފުމުން [illegible] [illegible]

42.6 އަހުލުއްސުންނަތި ވަލްޖަމާޢަތުގެ އިލްމުވެރިންގެ ރައުޔުތަކުގެ [illegible] ބަލައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

42.7 ނަމަވެސް، ފިޤުހީ ރައުޔުތަކުގެ [illegible] ބަލާއިރު، ޤާތިލުގެ ކިބައިން ޤިޞާޞް ހިފުމުގެ ވާރިޘުންނަށް ލިބިދޭ ޙައްޤަކީ އެ އެންމެނާ ވާރިޘުން ޝަރީކުވާ ޙައްޤު (حق مشترك) އެއް ކަމަށް [illegible] [illegible] އެއްވެސް ވާރިޘެއްގެ ޙައްޤު ގެއްލުވާލުމުގެ ބާރު [illegible] ވާރިޘަކަށް [illegible]

---

[27] عبد الرحمن بن عمرو بن ملجم المرادي.

43. މި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] މި މައްސަލަ ބަލާ [illegible] [illegible] [illegible] ގުޅިގެން ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި މުޙައްމަދު ނިޒާމުގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގައި، [illegible] ބުނުން ކުރާނަމަ [illegible] އެ ބުނުން [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބޭއްވުމުގެ މާނައެއް ނެތްކަމަށް ބުނެ، މިކަން [illegible] [illegible]

އަދި ހަމަ މި އަޑުއެހުމުގައި މުޙައްމަދު ނިޒާމު [illegible] ވާހަކަތަކުގައި، [illegible]

44. [illegible] 595/Cr-C/2014 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްކަމަށާއި އަދި އެ ހުކުމަކީ ސައްޙަ ހުކުމެއްކަމަށް މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ބެންޗު ފަނޑިޔާރުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ.

ހުކުމް

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ސަބަބުތަކުން އެފަދައިން [illegible]، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 595/Cr-C/2014 ޤަޟިއްޔާގައި ސ. ހުޅުދޫ / [illegible]، އަލީ ޝިހާބް [illegible] [illegible] [illegible] ސ.ހުޅުދޫ / [illegible]، މުޙައްމަދު ނިޒާމުގެ މައްޗަށް [illegible] ކަނޑައަޅައި، އެ ކޯޓުގެ [illegible] ގޮތުން މުޙައްމަދު ނިޒާމް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޮށްފައިވާ ސައްޙަ ހުކުމެއް ކަމަށް މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ބެންޗު ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ހުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒު   ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ   ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމް

(ރިޔާސަތު)